

Schmidt Mária: Európai testvérháború 1914-1918

2015 augusztus 11. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

„Minél súlyosabb egy esemény, annál nehezebb visszakövetkeztetni az okaira.” François Furet

A napóleoni háborúkban Franciaország arra tett kísérletet, hogy befolyását az egész európai kontinensre

kiterjessze. Szándékát az orosz?angol összefogás meghiúsította. Az 1815-ös bécsi kongresszus helyreállította, és egy további évszázadra biztosította a forradalmi háborúk el?tti nemzetközi rendet. A Nagy Háború el?tt Európa öt meghatározó hatalma: Nagy-Britannia, Franciaország, a Német Császárság, az Osztrák–Magyar Monarchia és Oroszország kölcsönös együttm?ködése elejét vette egy általános megmérettetésnek. Pedig az els? világháború kitöréséig húzódó száz évben – a lázadásokat, felkeléseket is beleszámítva – Nagy-Britannia 64, Franciaország 37, az Egyesült Államok 33, Oroszország 15, Német Császárság 12, a Monarchia (illetve jogel?dei) pedig összesen hét alkalommal bocsátkozott fontosabb összecsapásokba. Mégis, a szükséges kompromisszumok meg?rizték a kontinens békéjét.

A 20. század elején a világ felosztásának változatlan fenntartásában érdekelt hatalmak szemben találták magukat azokkal az er?kkel, amelyek meg voltak gy?z?dve arról, hogy joguk és képességük van arra, hogy ?k is újabb piacokat, illetve gyarmatokat szerezhessenek. A britek addigra megszokták, hogy diktálnak a világ többi részének, és mindenkit *„civilizálnak”*. Nagy-Britannia képviselte a régit, a Német Császárság pedig a feltörekv? és hatalméhes újat, a modernt, ahogy egykor a forradalmi Franciaország is az újat képviselte. Európa egysége felbomlott, és két ellentétes szövetségi rendszerbe tömörült.

Mégsem a múlt és a jöv? birkózott meg egymással 1914 és 1918 között. Mindkét tömbbe tartoztak olyanok, akik a fennálló er?viszonyok meg?rzésében voltak érdekeltek, és olyanok is, akik annak megsz?ntét akarták. A Nagy Háborúban, azaz az els? világháborúban a központi hatalmak és az antant mérk?zött meg. Amerikai segítséggel az antant gy?zött. Alig negyedszázad múltán azonban a régi szövetségek újra hadrendbe álltak, és egy újabb világháborúban csaptak össze. A Berlin–Róma-tengely feletti gy?zelemhez újra az Amerikai Egyesült Államok segítségére volt szüksége a régi európai rendet véd? angol–francia szövetségnek, mely addigra kib?vült a szovjetekkel is. A második világháborúból gy?ztesen kiemelked? szuperhatalmak – az USA és a Szovjetunió – között a kettéosztott Európa két fele nézett farkasszemet egymással majd fél évszázadon keresztül. Az USA szerepfelfogása szerint mindhárom világméret? konfl iktus az értékekr?l szólt. Az els?ben meghirdették, hogy a világot biztonságossá teszik a demokrácia számára. A másodikat a szabadságért vívott kereszteshábor?vá változtatták, és ugyanezért harcoltak a hidegháborúnak nevezett harmadikban is: a gonosz birodalma, a

kommunista Szovjetunió és szövetségi rendszere ellen. Míg az amerikaiak küldetésüknek megfelel?en a jelenben elérhet? célokért szálltak síkra, európai ellenfeleik szemüket a jöv?re irányították, és utópiákba ringatták magukat. Az Európa feletti uralom így csak a huszadik század végére, a Szovjetunió összeomlását követ?en d?lt el, mégpedig az USA javára. Értelmezésüknek megfelel?en mindhárom esetben a jók gy?ztek, a vesztesek tehát erkölcsileg is alulmaradtak.

1914. június 28-án Szarajevóban Gavrilo Princip, egy az orosz és szerb titkosszolgálatok által támogatott bosnyák illet?ség? szerb nacionalista terrorista merényletet követett el Ferenc Ferdinánd trónörökös és felesége ellen, akik a helyszínen életüket vesztették. Az Osztrák-–Magyar Monarchia lépéskényszerbe került. Ultimátumot intézett Szerbiához, majd mikor Szerbia azt elutasította – s?t mozgósítani és provokálni kezdett –, hadat üzent. A Monarchia és Szerbia közötti korlátozott, helyi háború európai testvérháborúvá szélesedett, amit senki nem akart, de senki nem akadályozott meg. S?t, mintha mindenki csak ürügyre várt volna, úgy kezdtek záporozni az európai f?városok között a hadüzenetek. Els?ként Oroszország, majd a Német Császárság hadigépezete indult be. A négy éven keresztül tartó öldöklés valódi célja az volt, hogy eld?ljön: ki lesz Európa ura a 20. században. Képesek-e a britek az európai hatalmak közötti er?egyensúlyon alapuló irányító szerepüket meg?rizni, vagy kénytelenek átengedni azt a Német Császárságnak, ami egyben vezet? világhatalmi szerepüknek is véget vetett volna.

1914 és 1918 között évszázadok óta nem tapasztalt brutalitással fordultak egymás ellen Európa régi és új nemzetállamai, birodalmai. Az európai szövetségi rendszerek közötti er?próba döntetlennel végz?dött. A kétfrontos küzdelemre kényszerített központi hatalmak (a Német Császárság, az Osztrák–Magyar Monarchia, Bulgária, kezdetben Olaszország) legy?zéséhez az antantnak (Nagy-Britannia, Franciaország, Szerbia, Oroszország, Olaszország 1915-t?l, Románia 1916-tól) nem volt elegend? ereje. A központi hatalmak legy?zték Oroszországot a keleti fronton (1918. március), míg a nyugatin elszenvedett vereségükhöz az angol?francia szövetséget az Amerikai Egyesült Államok hadbalépése (1917) segítette hozzá.

Az Európa irányításáért vívott harc az els? világháború iszonyú vérveszteségei ellenére sem d?lt el. Ugyan a sz?klátókör?ségr?l tanúbizonyságot tév? Párizs környéki békék elvileg a tényleges gy?ztes, az Amerikai Egyesült Államok iránymutatásával készültek, de végs? megformálásukban, érvényre juttatásukban és fenntartásukban az újra elszigetel?déspártivá váló amerikai politika nem vett részt, így az teljes súllyal a legyengült látszatgy?ztesekre: a britekre és a franciákra nehezedett. A súlyos áldozatok árán kivívott béke ténylegesen fegyverszünetté változott: Európa sorsáról a döntést az újabb világháborúra bízták.

Részlet az Új világ született – Európai testvérháború 1914-1918 *cím? kiállítás katalógusából*

Schmidt Mária - történész

Látószög

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!
www.flagmagazin.hu

Tisztelt olvasók!
Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** Twitter oldalát a következ? címen: https://twitter.com/syracuse73. illetve a Facebook oldalát pedig az alábbi címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló